

KÄSITTEET HUKASSA: Oikeat vastaukset käsitteisiin. Ole ”reilu”, kun päätät, hyväksytkö parisi selityksen. (a)

DEKOLONISAATIO: siirtomaiden vapautuminen, tapahtui pääosin toisen maailmansodan jälkeen

DIKTATUURI: hallitsemistapa, jossa kaikki valta keskittyy yhdelle henkilölle/puolueelle/ryhmälle, diktatuureja ovat olleet esim. Francon diktatuuri Espanjassa, Hitlerin Saksa, Stalinin Neuvostoliitto tai sotilasdiktatuurit Etelä-Amerikassa

DIPLOMATIA: kansainvälisten suhteiden hoito rauhanomaisesti, neuvottelut diplomaattien avulla

ESKALOITUA: kehitys, jossa kriisin hallinta heikkenee ja kehitys johtaa kohti sotaa; tarkoitetaan myös kriisin laajentumista alueellisesti

GEOPOLIITTINEN ASEMA: jonkun alueen tai valtion merkitys kansainvälisessä politiikassa tietyssä aikana; eroaa maantieteellisestä asemasta siten, että valtion maantieteellinen asema ei muutu, mutta sen merkitys kansainvälisessä politiikassa voi muuttua, esimerkiksi Lähi-itä

HEGEMONIA: johtajuus, maalla johtava asema maailmanpolitiikassa, esim. Isolla-Britannialla 1800-luvulla ja USA:lla tällä hetkellä; johtava asema jonkin liiton sisällä

HYBRIDISOTA: sodankäynnin muoto; yhdistellään sotilaallisia ja ei-sotilaallisia keinoja; tavoitteena esimerkiksi epävarmuuden lisääminen vastustajassa

IDEOLOGIA: aate tai poliittinen aatejärjestelmä, jota valtiossa harjoitetaan

INFORMAATIOSOTA: sodankäynnin muoto; tarkoituksellisen tiedon levittäminen omien päämäärien saavuttamiseksi

INTERVENTIO: valtion yleensä sotilaallinen puuttuminen toisen maan sisäisiin tapahtumiin

IMPERIALISMI: lähinnä eurooppalaisten valtioiden harjoittama politiikka, jonka tavoitteena oli valloittaa ja alistaa siirtomaita niin poliittisesti, sotilaallisesti kuin taloudellisesti; kiihtyi 1800-luvun jälkipuoliskolla

JÄÄTYNYT KONFLIKTI: konflikti, jota ei ole pystytty ratkaisemaan; esimerkiksi Koreoiden välinen konflikti tai Kashmirin alueen hallinta

KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA: valtioiden keskinäiset suhteet ja ne toimintatavat, joilla valtioiden välisiä suhteita hoidetaan

KAKSINAPAINEN MAAILMA: kansainvälisen politiikan tilanne, jossa maailmassa kaksi suurvaltaa, jotka määräävät maailmanpolitiikasta ja ovat toistensa vastavoimia, esim. kylmän sodan aikana Neuvostoliiton ja USA:n välillä

KAUHUN TASAPAINO: kylmän sodan aikainen sotilaallinen voimatasapaino Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen välillä, jossa kumpikin valtio kykeni tuhoamaan toisen täysin; valtioiden sotilaalliset

voimavarat ovat niin suuret, että sotaa ei kannata aloittaa, koska sen seuraukset ovat katastrofaaliset

KESKINÄISRIIPPUVUUS: globalisaation kuuluva valtioiden riippuvuus toisistaan niin taloudellisesti, poliittisesti kuin esimerkiksi ympäristönsuojelun näkökulmasta; keskinäisenriippuvuuden vuoksi valtioiden kannattaa tehdä yhteistyötä erilaisten kaikkia koskevien ongelmien ratkaisemiseksi

KOLLEKTIIVINEN TURVALLISUUS: syntyy, kun suuri joukko valtioita lupaa toimia rauhanomaisesti ja yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti sekä sitoutuu olemaan hyökkäämättä toistensa kimppuun

KANSALLISVALTIO: valtio, jonka väestö kuuluu pääosin yhteen kielelliseen ja sivistykselliseen kokonaisuuteen; ensimmäiset kansallisvaltiot syntyivät Euroopassa keskiajan jälkipuoliskolla

KOLMAS MAAILMA: kylmän sodan aikainen käsite, jolla tarkoitetaan pääosin köyhiä kehitysmaita; ensimmäinen maailma tarkoittaa läntisiä markkinatalousvaltioita ja toinen maailma sosialistisia suunnitelmatalouksia

KÄSITTEET HUKASSA: Oikeat vastaukset käsitteisiin. Ole ”reilu”, kun päätät, hyväksytkö parisi selityksen. (b)

KONFLIKTI: kahden tai useamman valtion välinen ristiriita, riita, selkkaus, joka uhkaa kärjistyä sodaksi; voi olla myös maan sisäinen selkkaus

LIENNYTYYS: suurvaltajohtajien välien paraneminen kylmän sodan aikana

LIITTOPOLITIikka: valtioiden yhteisesti sopima politiikka, jota ne yhdessä harjoittavat

LIITTOJÄRJESTELMÄ: järjestelmä, jossa useat maat harjoittavat yhteistä politiikkaa, esim. Neuvostoliiton johtama Varsovan liitto ja USA:n johtama Nato kylmän sodan aikana tai ensimmäisen maailmansodan liitot

MONINAPAINEN MAAILMA: maailma jakaantunut useisiin valtakeskittymiin, jotka ovat lähestulkoon yhtä voimakkaat

NATIONALISMI: kansallisuusaate; oman kansan, kulttuurin ja kielen korostaminen

PUOLUEETTOMUUSPOLITIikka: valtio pyrkii olemaan säännöllisesti puolueeton valtioiden välisissä vastakkainasetteluissa/konflikteissa

REAALIPOLITIikka: politiikka, jossa päätöksenteon perustana ovat tosiasiat; ollaan valmiita taipumaan periaatteista, jos sen avulla voidaan saavuttaa etuja myöhemmin

REVANSSI: uusi tilaisuus, jossa hävinnyt osapuoli pyrkii saamaan hyvitystä kärsimälleen tappiolle

LIITTOUMATTOMUUSPOLITIikka: valtio ei osallistu mihinkään sotilaallisiin liittoihin

SOTILAALLISET RESURSSIT: maan käytettävissä olevat sotilaalliset voimavarat (puolustusmenojen suuruus, armeijan koko, sotilastechnologia)

TURVALLISUUSTAKUUT: valtio takaa toisen valtion koskemattomuuden; jos ulkopuolinen valtio hyökkää johonkin maahan niin turvallisuustakuut antaneet maat puolustavat hyökkäyksen kohteeksi joutunutta maata

UNILATERALISMI: yksipuolinen päätöksenteko kansainvälisessä politiikassa, ei huomioida muita valtioita

ULKOPOLITIIKAN DOKTRIINI: periaatteet, joiden mukaisesti valtio harjoittaa ulkopoliittikkaa eli suhteita muihin maihin; esimerkkejä ulkopoliittikan doktriineista mm. Trumanin oppi (USA), Brežnevin oppi (Neuvostoliitto)

YKSINAPAINEN MAAILMA: yhdellä valtiolla ehdoton johtoasema kansainvälisessä politiikassa

YLIKANSALLISET VALTIOJÄRJESTELMÄT: valtioiden välinen yhdentymisen, jossa yksittäinen kansallisvaltio on osa suurempaa valtioiden yhteenliittymää, esim. EU

VALTAKILPAILU: valtioiden välinen kilpailu siitä, mikä maa pystyy parhaiten vaikuttamaan maailmanpolitiikkaan

VOIMAPOLITIikka: valtio yrittää kansainvälisessä politiikassa voimalla, pakolla ja sotilaallisin keinoin saavuttaa omat tavoitteensa

VOIMATASAPAINO: kansainvälisen politiikan tilanne, jossa kahden tai useamman valtion välillä vallitsee tasapaino eli ne ovat sotilaallisesti ja poliittisesti yhtä vahvoja